

ČLÁNKY Z MÉDIÍ (VÝŇATKY)

- **Financial Times – Zvláštní příloha: Daňová transparentnost, připraveno Ernst & Young (2014)**
 - Daňové praktiky nadnárodních společností jsou v hledáčku veřejnosti již několik let. Přesto se řada společností jen těžko vyrovnává se zvýšenými požadavky na transparentnost a přísnější standardy kontroly. Neschopnost srozumitelně vysvětlit důvody, proč daná nadnárodní společnost přijala tu či onu daňovou strategii představuje v dnešní době významné riziko poškození dobré pověsti. Tento tlak nadále poroste s tím, jak OECD pracující na základě pokynů skupiny států G-20 bude přicházet se svými doporučeními v rámci projektu BEPS zaměřeného proti snižování daňových základů a přesouvání zisků.
 - Studie Ernst & Young z roku 2014 o nebezpečí daňových rizik zjistila, že 89% největších společností, jež byly v rámci této studie dotazovány, se obává informací z médií a tisku ohledně toho, jak vysoké daně odvádějí; nicméně více než polovina z těchto společností v důsledku těchto obav nezměnila vnitřní či vnější komunikační strategii týkající se jejich daňových záležitostí.
 - Jestliže se společenská odpovědnost stala nedílnou součástí obchodní strategie řady nadnárodních firem, v posledních třech, čtyřech letech vystoupily zcela zřejmě do popředí daňové aspekty. Firmy s překvapením zjistily, že tisk, politici, nevládní organizace, aktivisté atd. se živě zajímají o podrobnosti jejich daňové strategie, a mnoho z nich nedokázalo důvěryhodně odpovědět na dotazy, zda odvádějí na daních "spravedlivý díl" vzhledem k jisté vágnosti tohoto konceptu. Na druhou stranu je nepopiratelné, že v oblasti daní mohou společnosti, a zejména ty nadnárodní, získat nezanedbatelnou konkurenční výhodu.
 - Jestliže proaktivní přístup v komunikačních strategiích týkajících se daňové politiky společnosti může pomoci při řízení reputačních rizik, nemusí být zcela jednoduché najít správnou hranici mezi tím, jaké informace ohledně svého daňového plánování by měla společnost o sobě zveřejnit a jak to učinit co nejlépe. Například, australská nadnárodní těžařská společnost Rio Tinto dobrovolně zveřejňuje výroční zprávy s podrobnostmi ohledně tržeb a daňových odvodů v zemích, kde působí. Nizozemsko-britský koncern Unilever vyrábějící spotřebitelské výrobky zveřejňuje svou zprávu ohledně přístupu společnosti k daňovým povinnostem online.
 - Ve Spojeném království nevládní organizace, zástupci podnikatelů a osoby z praxe začali vytvářet "Fair Tax Mark", značku pro daňově odpovědné firmy, založenou na akreditaci, o kterou mohou společnosti požádat, aby zlepšily svou pověst, co se týče otevřenosti a důvěryhodnosti pro spotřebitele a investory. Značka "Fair Tax" bude udělována na základě dvou skupin kritérií: transparentnosti a daňové sazby na straně jedné, a odkrytí struktur a plánování. Komplexita daňových pravidel a specifika podnikání jednotlivých firem vedou k tomu, že i přes povinná hlášení některých informací finančním úřadům společnosti potřebují vytvořit si svou vlastní strategii týkající se dalších dobrovolně přijatých opatření na zvýšení transparentnosti.
- **Chodorkovský, M., Jsme ve válce s Putinovým režimem, Respekt, 20. – 26. října 2014**
 - Kdyby chtěl Západ zavést skutečně účinné sankce, měl by se zaměřit na účty a peníze ruských firem působících na západě za účelem praní špinavých peněz.

- **Kudrna, Z., Deglobalizace 2.0 – Krize donutila nadnárodní firmy vrátit se zpět ke kořenům, Respekt 41, 6 – 12. října 2014**

- Ač existují pravidla pro zamezení praní špinavých peněz, jejich praktická definice je natolik úzká, že postihne možná tak peníze z drog a terorismu, ale nikoli nelegitimní transakce jako úplatky, „odklony“ veřejných peněz na soukromá konta či všelijaké formy daňových úniků.

- Finanční globalizace je navíc hodně náchylná ke zneužití. Vábení využít nehlídaného hřiště globálních financí k transakcím, které žádné smysluplné hodnoty nevytvářejí, bylo pak takové, že mu kromě oligarchů všech národností neodolaly ani nadnárodní společnosti se solidní reputací.

- **V pasti Putinových idejí, In the trap of Putin's ideas, Krastev, I., bulharský politolog, Respekt, 26. května – 1. června 2014**

- [Evropa] je slepá ke špinavým penězům, stejně jako byla kdysi slepá k penězům plynoucích z bývalých kolonií. My jednoduše nechceme vidět určité problémy a převzít odpovědnost za jejich řešení. [Ruští] oligarchové by nemohli existovat bez podpory mezinárodního platebního systému.

- **Světový finanční katastr. Rozhovor novináře Vincenta Slitse s francouzským ekonomem Thomase Piketty, 11 října 2013, deník La Libre (Belgie)**

Vidíme zcela jasně, že jednotlivé evropské země jsou zcela neschopné kontrolovat výběr daně z příjmu právnických osob, která je čím dál tím víc obcházena nadnárodními společnostmi, zejména těmi americkými. Tato situace nemůže trvat věčně.

- **The Economist – The Economist, Corporate Anonymity – Light and wrong, 21 January 2012**

- V desítkách jurisdikcí od Britských Panenských ostrovů po Delaware lze založit společnost a přitom ukrýt jejich skutečné vlastníky. To je ohromná výhoda pro zločince a velký problém pro ty, kteří je pronásledují. Anonymně vlastněné společnosti mohou kupovat majetek uzavírat a vypovídat smlouvy, začínat soudní spory za účelem zastrašení, manipulovat se soutěžení o veřejné zakázky a rychle zmizet, když náhodou začne jít do tuhého. Ti, kteří se domáhají nápravy, narazí na úmornou byrokracii a právní bludiště. Dohledávat jména skutečných (konečných) vlastníků společností znamená jednat s armádou právníků a finančních poradců, kteří skutečné vlastníky kryjí.

- Snahy změnit přístup k anonymním společnostem doposud vyzněly naprázdno. A to osoby, jež se o tuto změnu snaží, nejsou žádní blázniví aktivisté, ale instituce jako je Světová Banka, OECD, nebo americký senátor Carl Levin, který navrhl zákon, který znemožnil zakládání anonymních společností ve státech jako je Delaware, Nevada či Wyoming. Postup kupředu je však pomalý a je brzděn debatami o tom, kdo by měl platit náklady zvýšené transparentnosti.

- **Analýza českých firem získávajících veřejné prostředky, jež jsou vlastněné z daňových rájů (Transparency International ČR / Bisnode)**

Firmy se sídlem v daňových rájích

Počet:	12 719
Realizuje veř. zakázky:	297
Veřejné zakázky:	153 mld. Kč
Alokace z fondů EU:	6 mld. Kč

Anonymní firmy

Počet	11 625
Realizuje veřejné zakázky	327
Veřejné zakázky:	38,5 mld. Kč
Alokace z fondů EU:	8,7 mld. Kč

Tisková zpráva TI: Nejméně 153 mld. Kč z veřejných prostředků protéklo do firem z daňových rájů a anonymních firem, transparency International, <http://www.transparency.cz/nejmene-153-mld-kc-verejnych-prostredku-proteklo-firem-danov/>

- **České firmy s anonymními vlastníky**

- Společnost BISNODE provedla na počátku roku 2014 analýzu existujících forem vlastnictví akciových společností. Podle této analýzy k březnu 2014 „anonymní akcie má v ČR stále 12 542 firem (o 370 méně než v srpnu loňského roku [2013]), což je téměř polovina akciových společností.

		Březen 2014		Srpen 2013		Prosinec 2012		Prosinec 2010	
		Počet	Podíl na celku	Počet	Podíl na celku	Počet	Podíl na celku	Počet	Podíl na celku
Firmy s akciemi na jméno	zaknihované	237	1,98%	218	2,06%	247	2,30%	285	2,91%
	listinné	11 713	97,90%	10 335	97,76%	10 459	97,47%	9 490	96,83%
	zaknihované a listinné	14	0,12%	19	0,18%	24	0,22%	26	0,27%
	celkem	11 964	47,25%	10 572	41,71%	10 730	42,78%	9 801	40,89%
Firmy s akciemi na majitele (doručitele)	zaknihované	334	2,59%	233	1,77%	362	2,62%	410	3,25%
	listinné	12 542	97,29%	12 912	98,12%	13 411	97,24%	12 188	96,59%
	zaknihované a listinné	16	0,12%	15	0,11%	19	0,14%	20	0,16%
	celkem	12 892	50,92%	13 160	51,92%	13 792	54,99%	12 618	52,64%
Firmy s akciemi na jméno a současně na majitele (doručitele)	zaknihované	31	10,13%	20	7,84%	37	10,69%	49	14,41%
	listinné	251	82,03%	221	86,67%	281	81,21%	263	77,35%
	zaknihované a listinné	24	7,84%	14	5,49%	28	8,09%	28	8,24%
	celkem	306	1,21%	255	1,01%	346	1,38%	340	1,42%
Neurčeno	celkem	158	0,62%	1 358	5,36%	213	0,85%	1 211	5,05%
Celkem a.s.		25 320	100,00%	25 345	100,00%	25 081	100,00%	23 970	100,00%

Zdroj: Bisnode (databáze MagnusWeb) a vlastní výpočty Bisnode

- **České firmy vlastněné z daňových rájů**

- V současnosti je z daňových rájů vlastněno asi 12 000 českých firem. Toto číslo ale každý rok stoupá. Ročně svou vlastnickou strukturu do daňových rájů přesune 200 až 300 českých firem. Podle agentury ČEKIA činil v půli roku 2012 počet společností registrovaných v České republice, jejichž přímí či nepřímí podílníci pocházejí z jurisdikcí považovaných za daňové ráje, kde mohou svou identitu skrýt, 12 046; z těchto jurisdikcí je v současné době ovládáno 3,29 % z 366 500 společností registrovaných v České republice (ke konci roku 2012 stoupl toto číslo na 3,37%). Za rok 2011 „do daňového ráje“ přesídlilo celkem 328 tuzemských společností. K nejoblíbenějším daňovým rájům dlouhodobě patří evropské destinace – Nizozemsko, s velkým odstupem následované Kypru a Lucemburskem. Zatímco obliba Kypru od roku 2006, kdy ČEKIA tyto statistiky detailně sleduje, kontinuálně roste (z 663 v roce 2006 na 1 784 v polovině roku 2012 tj. přírůstek o 169 % – ke konci roku poté 1 819), počet společností ovládaných z Nizozemska od

roku 2009 stagnuje a z Lucemburska dokonce klesá. Největší absolutní přírůstek v prvním pololetí roku 2012 zaznamenaly Spojené státy americké (123 firem), Kypr (79 firem) a Seychely (51). Z relativního pohledu od konce roku 2011 do pololetí 2012, hlavně vzhledem k nižší srovnávací základně, nejvíce posílily Bahamy (+17 %), Belize (+13 %) a Seychely (+12 %). (ČEKIA: Zájem o daňové ráje opět prudce roste, 7. srpna 2012, <http://www.cekia.cz/cz/tiskove-zpravy/381-tz120807>)

- **Anonymita vlastnictví firem vede k daňovým únikům.**

Například, má-li řetězec společností tři články (společnost A vlastněná společností B - vlastněná společností C (z netransparentního daňového ráje) vlastněná konečným majitelem X, který je fyzickou osobou) a státní orgány znají jen dvě z nich (společnost A a společnost B), „chytrá daňová optimalizace“ zajistí, aby „viditelné“ společnosti A a B netvořily zisk. Zisk je pomocí systému půjček, licencí, plateb za společný software vyveden do neviditelné anonymní společnosti C z daňového ráje, kde je (možná) daněn a vyplacen "anonymnímu" konečnému majiteli. Jestliže se státům po řadě let podaří uzavřít smlouvu o výměně informací s daňovým rájem, kde je registrována společnost C, konečný majitel vloží mezi společnost C a sebe novou společnost D registrovanou v jiném neprůhledném daňovém ráji, a přesune zisky z již viditelné neanonymní společnosti C do nové neviditelné společnosti D, kterou opět anonymně vlastní. Je zřejmé, že tady někde je chyba. Ne ledajaká chyba, ale chyba systémová. Nebude-li stát znát celý řetězec až po konečného majitele, budou jeho snahy o zamezení daňových úniků a korupce marné. Identifikace konečných majitelů společností je proto rovněž nutnou podmínkou pro ozdravení veřejných rozpočtů a snížení korupce.

(Vondráček, O., Havrda, 21 receptů – Protikorupční kuchařka, www.korupcejakoparazit.cz, (19/2/2015))

- **V tisku zveřejněné kauzy, v nichž bylo údajně použito vlastnických struktur společností k vyvádění veřejných prostředků**
 - kauza ČEZ, Škody Plzeň a Martina Romana: osoba spravující veřejné peníze údajně dávala přes kontrakty veřejné peníze právnické osobě, kterou sama skrytě vlastnila; část veřejných peněz pak měla vyvádět přes výplatu dividendy ze skrytě vlastněných společností do vlastního majetku či ji vracet ve formě neprůhledného financování zainteresovaným politickým stranám;
 - kauza OPENCARD: veřejné peníze jdou právnické osobě za účelem provedení zakázky, která je "odkláněna" neznámým vlastníkům společnosti Haguess či subdodavatelům s neznámými vlastníky;
 - kauza DPP - Cokeville Assets, nemocnice na Homolce: aby určitý subjekt získal veřejné peníze, musí uzavřít službu o "poskytování fiktivních služeb"; určitá suma z peněz za zakázku/dotaci/prodej/pronájem se poskytnutím "fiktivních" služeb vyvede právnické osobě s neznámými vlastníky Cokeville Assets Ltd., jež přidělení peněz zařídila, obdobně případ nemocnice na Homolce;
 - kauza IZIP. Obdobnou konstrukci přihrání veřejné zakázky firmě s neznámými skutečnými vlastníky lze vysledovat v neméně známé korupční kauze IZIP. Veřejná zdravotní pojišťovna (VZP) zadala veřejnou zakázku na vytvoření elektronických knížek pacientů firmě IZIP a za provedení této zakázky ji vyplatila. Podle zpráv z médií měly být údajnými „anonymními“ vlastníky firmy IZIP poslanci Evropského parlamentu za ODS Ouzký a Cabrnch;
 - kauza ČEZ a CEEI. „Společnost CEEI vybudovala pro ČEZ temelínské úložiště jaderného odpadu. Její tajemný vlastník si přišel až na miliardu korun a poté za sebou důkladně zametl stopy. Firmu přestěhoval na Kypr. Detailní pohled do obchodního rejstříku ukazuje, že společnost CEEI původně patřila lichtenštejnské firmě UBIE. Jejího vlastníka se tuzemským politikům ani manažerům společnosti ČEZ nepodařilo určit. Přesto společnosti přikleplí obří zakázku. Mezisklad přišel na 1,55 miliardy, i když stejná stavba u německé elektrárny Isar stála necelou polovinu;“
 - kauza IKEM – Kardioport. Firma Kardioport s anonymními vlastníky dodala pražské klinice IKEM zdravotnický materiál v hodnotě 1,8 miliardy korun. Jedna z největších zdravotnických zakázek posledních let je však podle Hospodářských novin napojena na Romana Janouška;

- kauza Hala a pronájem odpočívadel. „Bývalý vysoký manažer ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) Michal Hala, nyní trestně stíhán, údajně pronajal čtyři dálniční odpočívadla bez vypsání výběrového řízení firmě Monstera ovládané z Kypru, kterou podle podezření policie, měl sám vlastnit. Monstera dále pronajala odpočívadla velkým čerpacími firmám a inkasovala od nich za to peníze. Ty mohly v konečném důsledku, jak uvádí policie, jít přes složitou vlastnickou strukturu firmy Monstera vedoucích do daňových rájů až do kapsy zmíněného Michala Haly. Škodu vzniklou ŘSD (státu) odhadují policisté na 264 milionů Kč“.

(Vondráček, O., Havrda, 21 receptů – Protikorupční kuchařka, www.korupcejakoparazit.cz, (19/2/2015))

Otevřenost zadávacích řízení v ČR, Kameník, M. (ed.), Oživení, o. s., 2011

- V porovnání s ostatními zeměmi EU jsou zadávací řízení v ČR méně otevřená: ČR je na posledním místě v přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám vyhlášeným na evropské úrovni. ČR patří do skupiny států, které nejvíce používají omezená a zrychlená zadávací řízení. Nízký podíl malých a středních podniků v ČR značí, že náš systém veřejných zakázek vytváří značné překážky, které neumožňují účast více, zejména menších, dodavatelů.